

הכנוניה

מיטב הדור יצא מירע הדור נשאר. וכמו שאמר אותו אדם נאצל מעין-חרוד: „גופלים, ההולכים ראשונה ו" אחד מכל שני לוחמים נשאר בשדה-הקרב.

לפתע, באמצע המלחמה, קמה מדינת ישׂ-ראל, וקם מנגנון שלם של השלטון החדש. מניין באו אנשיו? הם לא באו מן החזית, כי הלוחמים היו עסוקים. רק פצועים מעטים הגיעו משם לעורף. זוהי האמת ההיס-טורית: בשעה שמיטב הדור הזה עסוק בקרב, הורכב הגרעין הראשון של שרתי השלטון בישראל מבין האנשים שנשארו בעורף.

יתכן והדבר היה בלתי-נמנע באותו מצב. יתכן שהשרותים חשובים לא פחות מפלוגות הרובאים בחזית. אולם כל זה אינו משנה את עובדת-היטוד: באמצע המלחמה, בימי גאות ההתנדבות, קם משטר של משתמטים. משטר זה יצר את האווירה שהשתררה במדינה, שעוררה מרירות כה רבה בלב הלוחמים החוזרים.

על כן נפלו הפלמ"ח וכל שאר מסגרות ההתנדבות. על כן יכול היה להתרחש פשע לאומי כה מרעוב כמו שוד הרכוש הנטוש, שעשרות מליוני לירות ממנו נדדו לכיסים פרטיים. על כן יכלו לקום אותם הספסרים שאי-אפשר כלל לתארם ללא הבריה-שותףיהם בצמרת המדינה, ואשר אכלו כל חלקה טובה של המגזרים השילומיים ותקציבי המדינה. הלוחמים הקימו את המדינה. הם משתמטים הקימו כה את המשטר.

***

אם היה ספק בכך, הרי בא הלקח הגדול של קרן המגן והוכיח את הדבר. מבחינה נפשית היתה קרן המגן חזרה כללית למקרה של מלחמה. היא גילתה אילו חלקים בעם נכונים ליום הגדול ומוכנים לשעת ההתנדבות, ואילו חלקים לא.

הלקח היה חד וברור: דדת העם התיצבה במערכה בלב שלם. ואילו שכבת הספסרים, השלטים על כלכלת המדינה באמצעות שותפיה בהנהלת המנגנון, ירקה בפני המדינה. אין כל טעם להעמיד פנים כאילו היה זה גשם ברכה.

העם האמריקאי היה מסוגל, בימי מלחמת קוריאה להתחלק לשני חלקים: הרוב הגדול, שנשאר באמריקה וחי כאילו לא קרה כלום, והמעוט הקטן שסיכן את חייו יומיו ושעה שעה, עמד מול טאנקים, רוסק עליידי פגזים. הדבר היה אפשרי, כי המלחמה היתה רחוקה מאמריקה. חצי כדור-הארץ הפרוד בין אולמיה-הריקודים של ניו-יורק לבין שדות הוועה של הונגנאם. ארוכה הדרך מגדות הים אל מרחבי עמק המיסיסיפי.

אולם מלחמה כזאת לא תיתכן בארץ-ישראל. שום אוקינדו לא יפגיר בין הלוחמים במדבר הנגב ופיני לבין אחיהם בחזית „אכדיה" ו"תמור", מרחק שדוש שעות נסיעה.

***

אחריות האמיתית רובצת על האנשים ההגונים — ביום לקיים משטר זה או להרסו.

האנשים ההגונים עודם רוב — גם בצמרת המדינה. צמרת הצבא מצטיינת בנקיטת-כפיים, והוא הדין לגבי אנשים רבים בראש שאר השרותים ונציגי ההתישבות במפלגות. אם הם רואים כיום את תפקידם העיקרי בטשטוש השערוריות, בסתימת פיהם של מגלי-האמת, הרי הם מקבלים על עצמם אחריות גוראה.

אין מרפאים מחדה על-ידי העלמת הסימפטומים. מרפאים אותה, בשעת הצורך, באיזום האכזרי של המנתח. לא גילוי השערוריות פוגע במורטי של העם, אלא עצם קיומן והתפשטותן.

יתכן כי רבים מן המשטטשים הם בעלי כוונות טובות. אולם ככוונות טובות אלה רצוי שהן דרכו של העם לגיהנום. בימי פקודה, תהיה השחיתות כספן העוץ בגב הלוחמים. נתן אלתרמן המשיב בשירו ההיסטורי את הנוער העברי הלוחם למגש של כסף. הבה ונדגדג בעוד מועד כי מגש זה לא יימכר בשוק השחור.

רת. בהרל וליוגום, ירקוני וסרה, הפכו לסמל המשטר. כשמוזכר השם בן-גוריון, שוב אין לדעת אם הכוונה למפקד העליון של חיילי צה"ל או לשותף של חברת-יופיף.

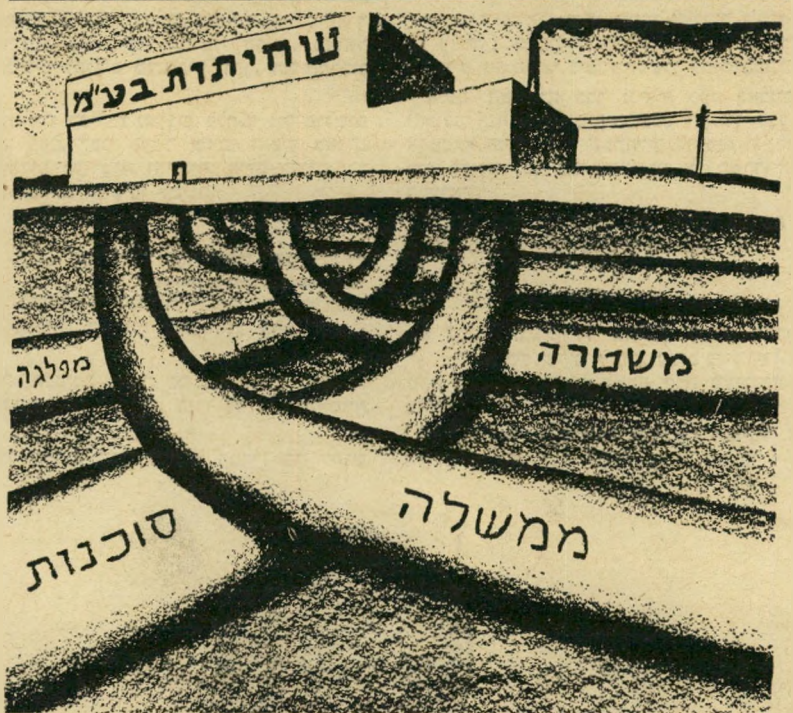
שערורייה אחת מפוצצת את השניה, כמו מוקשים מחוברים בשדה-מוקשים. מסתבר כי נוהג כללי הוא ברוב משרדי הממשלה כי הפקידים הבכירים ביותר מחלקים לעצמם ולבני-משפחתם הזמנות ומיכרוים על מאות אלפי לירות, ובכלל זה הזמנות ומיכרוים ה"נגעים לכספים שהם קודש לבטחון המדינה. שותפויות של ראשי מחלקות וסוחרים פרטיים מפותקים הן תופעה מקובלת, צינור טבעי להוצאת מליוני הלירות של התקציב. זה נוגע לכספים שהם קודש לבטחון המדינה. זה נוגע לכספים שהם קודש להצלת יהודים. זה נוגע

הרי מעתה יש לשתף בענינים גם את הארץ פוזיציה, ולהקים מועצת-בטחון כללית.

***

אכן, זוהי תכנית מצויינת. היא מודה בקיומה של השחיתות, הבזבוז והרקבון המפלגתי, והיא מבקשת להכניס תיקונים. יש בה רק שני פגמים: היא לא תוגשם, וכל דמיון בינה ולבין תוכנית אמיתית לשעת-הירום היא מקרית בהחלט.

המלחמה היא המשבר העליון לגוף הלאומי כשם שמחלה אנושה היא המשבר העליון לגוף האדם. אדם בעל גוף בריא ורוח איתנה יתגבר על אותה המחלה, הקוטלת במהרה חולה-לב או חולה-עצבים. אומה בריאה בנפש ובמבנה תעמוד במבחן המלחמה, אך

לכספים שניתנו למדינה ככופר על דם הנרצחים באירופה.

שוב אין כל טעם להעלים זאת: קם בארץ מעמד שלם של ספסרים שהתעשרו על קריוץ הגלויות, הגשמת תלום הדורות.

קיים מעמד בעל השפעה אדירה המתעשר על צרכי הבטחון.

ואם תפרוץ מחר מלחמה, הרי אותו מעמד עצמו עתיד להתעשר על דמם של החללים ועל דמעותיהן של האמהות.

אלא אם כן יגדעו זרועותיו בעוד מועד.

***

מצב נורא זה לא נולד לפתע פתאום. יש לו היסטוריה. כדאי לזכור אותה, אם רוצים למנוע את הפרק הבא בסיבוב השני. בסוף שנת 1947 היה ברור לכל אדם בישראל כי סכנה של השמדה גופנית טוטאלית מאיימת על 650 אלף גבר ואשה, זקן ונע, בארץ-ישראל. בנפשו של כל צעיר בין ישראל התחולל מאבק קצר אך מכריע. חלק הלך ליחידות הקרביות, חלק נשאר בעורף.

לא היה כאן שום מקרה. שום צו לאומי לא הועיל או הוזק. כאן היתה הכרעה של המצפון האיש. שום אדם לא נשאר ביחידה קרבית אם רצה בכל לבו לנטוש אותה. שום אדם לא נשאר בעורף אם רצה בכל לבו ל"הגיע לחזית.

משטר רקוב עלול להתמוטט בה ולהמיט שואה על עמו.

המכונה הלאומית אינה זקוקה כיום לכמה תיקונים קלים, להידוק בורג פה ולניקוי צינור שם. היא זקוקה לאובר-הולד כללי, לבדק חמור ויסודי של המשטר.

בשעה שסכנת כליה מאיימת על המדינה כולה, לא די בפיטוריה כמה פקידים — אפשר לפטר את מחצית פקידי הממשלה, הסוכנות והקרנות, לפחות מבלי להזיק במאומה לפעולות הדרושות. לא די בקואליציה חדשה, כי יש צורך בחיסול כל המשטר המפלגתי הרקוב הקיים. ולא די לומר „פזיה" על פרשות השחיתות, כי יש צורך לבקר בברי-זל מלבין את המשטר, שהפך שחיתות כללית זו לאפשרית.

אי-אפשר להכין את העם לקראת המלחמה על חייו באמצעים ביורוקראטיים. הביורוקראטיה כבר מגוייסת היום עד לכוס התה האחרונה.

***

שחיתות אינה ענין של יחידים פורצי-גדר. לא קומץ קטן של סיקחים הוא הפושט את עור המדינה ומחלק אותו בין חבריו. זהו משטר כלכלי. משטר חברתי. מעולם לא היתה האווירה הציבורית בי-מדינה כה מורעלת כמו דווקא בשבועות אלה, בהם מבכות אמהות את חללי אהיבתה וכנ"

אתה זוכר את התמונה: ילד שזומ, עיניו פקוחות לרוחה מרוב התרגשות, מגיש בחרדות-קודש את קופת-החסכון שלו לפקיד משרד-הבטחון, בשבוע הראשון של קרן-המגן. הוא יותר על חלומי הנכסף ביו-תר — סוודר חם לחורף — כי שמע שעמו בסכנה.

זהו צד אחר של המטבע.

באותו זמן עצמו היה קיים בחקופו הסכום בין משרד הבטחון לבין מר שייקה ירקוני, לפיו מסר משרד-הבטחון את המכוניות ה"משומשות שלו למכירה. לפי הסכם זה היה שייקה ירקוני צריך להרוויח — לפי הודעתו שלו לבית-המשפט — רבע מיליון לירות יש"ראליות במכה אחת, ללא שום טרחה, כמ"תוון. רבע מיליון לירות שהיו שייכות למש"רדהבטחון, לחיילי ישראל.

זהו הצד השני של המטבע.

רב-אלוף ייגאל ידין אמר שעל כל אדם להרים את תרומתו לקרן המגן כאילו הוא שוכב בשוחה וזקוק לנשק כדי להתגונן מפני טאנק העולה עליו. זהו הדין לגבי אדם פשוט. אין זה, כנראה, הדין לגבי מנהל משרד הבטחון, בשעה שהוא מטפל בעשרות מליוני הלירות העוברות תחת ידיו. שהרי ביטל הסכם זה רק אחרי שקמה שערורייה ציבורית, ואחרי שביצע בשנים האחרונות שורה שלמה של עיסקות דומות, בסכום של כמה מליוני לירות.

***

יזר ופוחר הבטחון — השוואה זו צובטת את הלב, כי המדובר בנשק המגן ללוחמים. אולם בדיוק באותה מידה צריכה לצבט את הלב כל אחת מעשרות שערוריות השחיתות שנודעו בימים האחרונים בלבד, והמקיפות כמעט את כל שטח-החיים הציבוריים במדינה — החל מן המשטרה, שומרת החוק, וכלה בסוכנות היהודית, האחראית להצלת יהודים.

אווירה של מלחמה פרושה על פני הארץ. מאות אלפי אזרחים השלימו עם הרעיון ש"יתכן ובעוד חודשיים, שלושה יעמדו במש"בר הגדול של חי' אנוש, מול פני הסכנה ה"עליונה. אולם השחיתות ממשיכה לשחק ב"עליצות כאילו לא קרה כלום.

בויכוח הגדול על בעיות הבטחון והחזן בכנסת, בו האשימו כל המיעוטים את זה או את זה (בצדק) בחוסר דרך ופתרון, הוכיח יגאל אלון את הבריה הנורשנה אודות האנגליה הזקנה שנקברה בימי הבלץ הנאצי תחת איי המפרץ לת של בנין מופצץ. אחרי שעות ארוכות של עמל מפרך עלה בידי המצילים לפנות את ההרסות. הם מצאו את הזקנה חיה ושלמה, כשהיא מחבקת בידיה בקבוק סגור של קוויאק.

„לשם מה לך הבקבוק הזה?" שאלו ב"תמהון.

השיבה הזקנה: „את זה אני שומרת לשעת-חירום!"

הביע יגאל אלון או את דעתו: שעת-ה"חירום כבר הגיעה, ואין טעם לדחות את הנקיטה באמצעים המתאימים לחומרת השעה. דומה פירענה זו ונקבלה כי כעבור ימים מעטים פירסמה ועדתו של פנחס לבון את תכנית מפא"י לשעת-חירום. היתה זאת תכנית מוררה מאד.

אפשר למצות את הצעת לבון בערך כך: מאחר שקיים מצב-חירום, כדאי להתחיל בשמירה על עשרת הדברות.

מסתבר שבימים כתיקונם השחיתות היא בסדר, בזבוז כספי המדינה למען שעשועי הפקידים ופרנסת חברי-מפלגה נאמנים מותר גם הוא. אולם מאחה ששעת-חירום הגיעה, יש לצמצם את השחיתות ולהקטין את ה"זבוז, ואם עד עכשיו חולק השלל על פי כסיס מפלגתי קפדני, בהתאם לקואליציה,